Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація Svoboda, 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
і Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
і Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 2. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го СІЧНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 3, 1980 No. 2. VOL. LXXXVII.

ТВОРИ МИСТЦІВ НЕКОНФОРМІСТІВ З УКРАЇНИ БУДУТЬ НА ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ

Під час відвідин редакції „Свободи". Сидять (справа): маестро Михайло Черешньовський, Ігор Цішкевич і ред. Володимир Левенець.

Джерзі Ситі, Н. Дж. (В. Л-ць). — З метою поінформувати українську спільноту в З'єднаних Стейтах Америки про заплановану виставку образів мистців неконформістів з України, яка проходитиме в Галерії Об'єднання Мистців Українців в Америці при 136 2-га евеню в Ню Йорку в другій половині лютого і на початку березня 1980 р., до редакції „Свободи" загостив, в товаристві маестра Михайла Черешньовського, Ігор Цішкевич, один із співорганізаторів цієї виставки, який довший час перебував із студійною метою в Україні і мав змогу познайомитись з численними мистцями-малярами, твори яких будуть показані на згаданій виставці.

Виставка включатиме 200 праць 20 різних мистців неконформістів. Особисто на виставку прибудуть 2 мистці з України, а саме Антон Соломуха і Володимир Стрельников. Організатори приготовляють обширний каталог у трьох мовах: українській, англійській і французькій, крім списка мистців з їхніми біографіями і мистецькими напрямними.

(Закінчення на стор. 3)

Відбудеться Конференція Етнічних Центральних Представництв Канади

Ініціятори-учасники наради Етнічних Централь Канади в Оттаві (зліва): П. Павлін — Словінська Національна Федерація, Г. Гохберг — Канадський Жидівський Конгрес, д-р С. Радчук — Централя КУК, д-р Л. Леоне — Національний Конгрес Італійців Канади, С. Папроцький — міністер Багатокультурности і Н. Діал — Націо нальне Об'єднання Канадців родом з Індії.

Вінніпег (Централя КУК) — При участи президента Централі КУК д-ра С. Радчука враз з представниками 23-ох Етнічних Централь Канади, в Оттаві відбуто 27-го жовтня м. р. нараду, на якій рішено скликати на весну 1980 року всеканадську Конференцію Етнічних Центральних Представництв Канади для репрезентації їхніх інтересів незалежно від покликуваної урядом Канадської Консультативної Ради Багатокультурности.

Скликанням тієї конференції займеться Організаційний комітет під проводом д-ра Л. Леоне, президента Національного Конгресу Італійців Канади, до складу якого покликано 1 представникa включно з президентом Централі КУК. Як незалежна від політичних впливів і змін репрезентація етнічних груп Канади, на пропозицію Централі КУК, ця конференція візьме під увагу між іншим, такі постулати: щоби теперішній уряд Канади продовжував переведення в життя Політики Багатокультурности; щоби уряд Канади забезпечив задовільні фонди для тих груп, які бажають розвивати їхню культуру; щоби характер багатоетнічної структури Канади був стверджений в окремому законі, або додатку до нової конституції; щоби назначення на відповідальні позиції в державних установах переводити, беручи до уваги всі етнічні групи без різниці; щоби збереження етнічних мов в Канаді було фінансоване нарівні з фінансуванням меншим офіційних мов Канади і щоби включити більше програм віддзеркалюючих етнічні культури та життя етнічних груп у телевізійних і радіових пересиланнях Сі-Бі-Сі.

Почин для цієї акції дала Перша Конференція Президентів Етнічних Центральних Репрезентацій Канади, що її відбуто в Торонто 23-го березня ц. р. у присутності представників Централі КУК, Італійського Національного Конгресу, Національного Об'єднання Канадців родом з Індії, Канадського Польського Конгресу, Національного Японського Об'єднання і Національної Коаліції Чорних.

ПАМ'ЯТАЙТЕ САМІ ТА ПРИГАДАЙТЕ ІНШИМ

Імміграційна й Натуралізаційна Служба пригадує всім мешканцям ЗСА, які не є американськими громадянами, що вони протягом січня зобов'язані зареєструватися, зголосивши свої адреси цій Службі. Формуляри можна одержати в кожному поштовому уряді, а також у всіх бюрах Імміграційної й Натуралізаційної Служби.

ПОШИРЮЮТЬСЯ ПРОТЕСТИ ПРОТИ СОВЄТСЬКОЇ ІНВАЗІЇ АФГАНІСТАНУ; ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ТАВРУЄ БРЕЖНЄВА ЗА ФАЛЬШИВІ ТВЕРДЖЕННЯ

РАДА БЕЗПЕКИ ОН ВИЗНАЧИЛА РЕЧЕНЕЦЬ ЗВІЛЬНЕННЯ ЗАКЛАДНИКІВ, ВАЛЬДГАЙМ ПЕРЕГОВОРЮЄ З ІРАНСЬКИМИ ВЛАСТЯМИ

Ню Йорк/Тегран. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй проголосувала в понеділок, 31-го грудня м. р., голосами 11 до 0, а чотири делегації здержалися, резолюцію щодо звільнення американських закладників — дипломатів і працівників амбасади З'єднаних Стейтів Америки, захоплених два місяці тому іранськими студентами-екстремістами, прихильниками теперішнього мусульманського диктатора Аятолли Хомейні.

У резолюції Ради Безпеки ОН говориться, що ця Рада збереться знову 7-го січня ц. р., щоб голосувати над евентуальним встановленням економічних санкцій супроти Ірану, якщо Іран до того часу не звільнить закладників. Делегації Совєтського Союзу, Чехо-Словаччини і двох мусульманських країн, а саме Бенглядешу і Кувейту, здержались від голосування.

Голосування на Раді Безпеки ОН відбулося кілька хвилин перед відлетом Курта Вальдгайма генерального секретаря цієї міжнародної організації, до Ірану з метою зустрінутись там з речниками тамошнього тимчасового уряду і пришпішити процес звільнення закладників.

Державний секретар ЗСА Сайрус Венс, який особисто брав участь в засіданні Ради Безпеки, заявив опісля журналістам, що він є дуже задоволений вислідом голосування та приєднується до тих численних політиків, які бажають Вальдгаймові успіху в його нелегкій місії.

Однак, Венс і Державний департамент покладають порівняльно мало надій на успішність місії генерального секретаря ОН. Також Вальдгайм, прибувши через Париж до Теграну, де його, до речі, холодно привітали офіційні чинники на чолі з міністром закордонних справ іранського уряду Садегом Готбсадехом, заявив кореспондентам, „що ви не можете сподіватися, щоб моя перша візита розв'язала всі існуючі проблеми". Покищо не відомо, чи релігійний лідер Аятолла Хомейні, який фактично може розв'язати цю справу, погодиться зустрінутися з Вальдгаймом, бо вже напередодні його приїзду до Ірану Хомейні мав заявити, що „я не вірю цій людині", тобто Вальдгаймові. З висловами недовір'я виступали також студенти, які держать американську амбасаду і захоплених в ній закладників.

Також вже згадуваний міністер закордонних справ кількакратно відмічував, що приїзд Вальдгайма до Ірану ніяк не треба пов'язувати з резолюцією Ради Безпеки ОН, кажучи, що секретаріят ОН ще 12-го грудня м. р. просив іранський уряд про дозвіл на приїзд Вальдгайма.

Вальдгайм перебуватиме в Ірані кілька днів і вестиме переговори з представниками уряду, щоб довідатись про їхнє становище щодо можливої розв'язки проблеми закладників і з'ясувати їм становище своє і Ради Безпеки ОН.

Тегран/Вашінгтон/Кабул. — Протягом останніх кількох днів в різних країнах світу поширилися протести проти совєтської військової інвазії на Афганістан, а в самому Афганістані продовжуються бої совєтських окупаційних військ проти мусульманських повстанців, до яких приєдналися деякі частини регулярної афганської армії.

У вівторок, 1-го січня, біля 2,000 осіб, переважно афганці, в Теграні, Іран, оточили будинки совєтської амбасади, вигукували антисовєтські гасла, знищили совєтський прапор і вимагали, щоб Москва негайно відтягнула свої війська з Афганістану.

У середу, 2-го січня, в Бонні, Західня Німеччина, та в Ню Делі, Індія, афганці та члени інших національностей продовж кількох годин окупували афганістанські амбасади, вимагаючи негайного відтягнення совєтських військових частин з Афганістану.

Президент Джіммі Картер під час інтерв'ю у понеділок, 31-го грудня, з Френком Реноллдсом, кореспондентом телевізійної сітки „Ей-Бі-Сі", відповідаючи на запитання Реноллдса заявив, що совєтський лідер Леонід Брежнєв фальшиво твердив, що афганський уряд, мовляв, просив Совєтський Союз прислати свої війська до Афганістану. Президент Картер вказав на факт, що совєтські війська властиво повалили уряд Гафізуллага Аміна, якого відтак розстріляно, а теперішній афганський президент Бабрак Кармал, встановлений за допомогою совєтських вояків, це тоді не був при владі і тому не міг просити Москву післати свої з'єднання на допомогу.

Відповідаючи на дальше питання кореспондента Реноллдса, президент Картер заявив, що його опінія про совєтів „драстично змінилася" протягом останнього тижня, підкреслюючи, що такої драстичної зміни в його поглядах не було протягом попередніх двох і пів років.

Щодо можливої реакції ЗСА та союзників на інвазію Совєтського Союзу, то президент Картер заявив, що ця реакція „не обмежиться до протестних листів".

Коментатори припускають, що після нарад представників ЗСА з речниками союзних держав, які проходили продовж останніх кількох днів, Вашінгтон може вирішити видвигнути справу совєтської інвазії на Афганістан на форумі Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, стараючись, щоб ця міжнародна організація засудила агресивну діяльність Москви. Існує теж можливість, що ЗСА можуть відмовитися продавати Совєтському Союзові зерно та інші продукти, як це пропонує ряд членів Конгресу. Інші законодавці твердять, що совєтська інвазія на Афганістан перешкоджає великій кількості сенаторів, щоб голосували про ратифікації нового договору із СССР відносно обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II).

„ДІТИ ДИСИДЕНТІВ" — ТЕМА ДНЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В БРІДЖПОРТІ

Бриджпорт, Конн. (Р.М. Г.). — У неділю, 9-го грудня м. р., у приміщенні бібліотеки Секред Гарт університету, Коаліція Оборони Прав Людини в Совєтському Союзі перевела імпрезу, присвячену дітям дисидентів.

До приблизно 200 осіб різнонаціонального походження промовили троє молодих людей. Валентін Гервіц, 15-річний син єврейських дисидентів, які приїхали до Бриджпорту із УССР уже два роки тому, Валентин Мороз мол., недавно прибулий син українських дисидентів і Гінте Демушіс, яка працює у литовській харитативній організації, де займається розповсюдженням відомостей із литовської хроніки опору.

Гервіц і Мороз поділяли свої переживання. Демушіс представила долю дітей віруючих, цитуючи приклади з їхнього життя від раннього віку до віку студіюючої молоді.

Валентин Мороз мол., зробив особливе враження на публіку, накресливши такі короткі картини, як: відвідини батька в тюрмі, пакості в школі, виїзд. Приклади були чіткі й звернули на себе увагу. На тлі школи вирінула ненадійність перспектив для дітей дисидентів, які, помимо пильного навчання, одержують низькі оцінки, а коли навіть вдасться дістатися на вищі студії, тоді їх звільняють, як, наприклад, трапилося синові о. Романюка. Батьки заохочують їх до навчання, але учень заохочений зневіряється і тоді постає родинний конфлікт. Вкінці Валентин Мороз висловив вдоволення, що він тут зможе продовжувати своє навчання.

Після коротких доповідей, мадярський пастор і спископ лютеранського синоду Бутосі, покликаючись на молодих прелегентів, закликав учасників до писання привітів до трьох політв'язнів, інформації про яких були поміщені в програмі. Між ними був і Юрій Шухевич.

На закінчення програми, голова Коаліції Бен Розенблюм вручив університетові на руки президента, д-ра Мілейді пам'ятку в імені св. п. інж. Мирослава Стахова, співзасновника коаліції, книжку Леоніда Плюща „Карнавал Історії".

Бриджпортська газета раннього й вечірнього видань подала новинку, в якій поінформовано про виступ цих молодих прелегентів.

Коаліція складається із восьми організацій: Інтернаціональний Інститут Коннектикат, Комісія Миру й Справедливости (римо-католицька дієцезія в Бриджпорті), Литовсько-Американська Громада, Лицарі Литви, Об'єднана Рада Жидів, Рада Церков, Юдео-Християнське Жіноцтво повіту Ферфілд, УККА. Відділ УККА в Бриджпорті репрезентує Рома М. Гайда, кодиректор коаліції.

Святослав і Ніна Караванські запрошені на зустріч з українськими громадами в Канаді

Вінніпег, Манітоба (Централя КУК). — В імені президента КУК д-ра С. Радчука і від Екзекутиви Президії КУК, екзекутивний директор д-р С. Яр. Кальба, 20-го грудня передав телефоном і на письмі щирий привіт Святославі і Ніні Караванським разом із запрошенням відвідати українські громади в Канаді на запрошення „Комітету Українців Канади — в догідний для них час, по можливості після виборів до федерального парляменту Канади, які відбудуться 18-го лютого 1980 року.

Британський прем'єр гостро запротестувала проти совєтської присутности в Афганістані

Лондон, Англія. — Прем'єр-міністер уряду Великої Британії, Маргарет Тачер переслала генеральному секретареві ЦК КПСС і голові Президії Верховної Ради СССР Леонідові І. Брежнєву гострого листа, у якому вона висловила совєтському лідерові глибоке затурбовання з приводу совєтської військової інтервенції в Афганістані.

Лист-протест совєтському лідерові доручила британська амбасада в Москві в суботу, 29-го грудня м. р., коли стало відомим, що СССР перекинув до Афганістану понад 40,000 вояків і багато зброї, щоб перевести там зміну уряду, усунути дотеперішнього президента Гафісуллага Аміна, якого опісля розстріляли, настановити нового президента Бабрака Кармаля і посилити ліквідацію внутрішньої опозиції, яка веде збройну партизанську боротьбу проти просовєтського уряду в Кабулі.

Як інформовано, також президент Джіммі Картер покористувався так званою „гарячою" безпосередньою телефонічною лінією до Леоніда Брежнєва, щоб звернути йому увагу на серйозні консеквенції, які можуть витворитись у зв'язку зі совєтською інтервенцією в Афганістані. Покищо повного змісту листа пані Тачер до Брежнєва не опубліковано, але речник міністерства закордонних справ в Лондоні поінформував кореспондентів про деякі справи, які були порушені в листі.

Прем'єр Тачер заявила в листі до Брежнєва, що вона була здивована совєтським поясненням відносно причин такої інтервенції, яка, мовляв, відбулася на прохання „місцевого афганського уряду. Пані Тачер теж відкинула совєтську версію, що нібито у внутрішні афганістанські справи вмішувались „посторонні сили". Якщо хтось втручається в справи Афганістану, — заявила пані Тачер Брежнєву, — то це Совєтський Союз.

Вмішчаючи заступник державного секретаря ЗСА Ворен М. Кристофер виїхав до Европи з метою зустрінутись там з головами чи представниками урядів, запріязнених держав щоб поінформувати їх про ситуацію в Афганістані, про пляни уряду ЗСА і засягнути в них порад. Він має в плані відвідати в першу чергу Велику Британію, Західню Німеччину, Францію, Італію, а пізніше також Канаду.

В Анкарі турецький уряд прем'єр-міністра Сулеймана Деміреля теж засудив совєтську інтервенцію в Афганістані. Заява турецького уряду наступила після надзвичайного засідання кабінету, яке відбулося зараз тоді, коли стало відомо про переворот в Афганістані і про наплив совєтського війська до цієї країни. Керівні турецькі політичні партії навіть закликали уряд вислати для мусульманських повстанців, які змагаються з просовєтським урядом, військову допомогу. Раніше міністер закордонних справ Туреччини закликав до себе совєтського посла Алексєя А. Радіонова і запитував його про совєтську інтервенцію, але совєтський амбасадор настирливо намагався переконати турецького міністра, що Москва не інтервеніювала, а тільки, мовляв, допомогла урядові, який нібито просив цієї допомоги.

Президент Картер інформував також югославського президента Тіта про совєтську інтервенцію в Афганістані, але змісту інформації не опубліковано. Проте югославська газета „Борба" заявила, що принцип щодо невмішування у внутрішні справи чужих держав порушено. Совєтську інтервенцію в Афганістані засудили також Нова Зеляндія і деякі арабські країни.

Посилюють охорону закордонних дипломатів і місій до ОН

Ню Йорк. — Нюйоркські щоденники інформують, що офіційні чинники ЗСА розпочали тиху підготову до переформування системи охорони закордонних дипломатів і будинків місій до Об'єднаних Націй, беручи під увагу останні поважні бомбові замахи на приміщення кубинської і совєтської місій при 38 і 67 вулицях в Ню Йорку. Будинок совєтської місії при 136 67 вулиці, а також сусідні будинки були пошкоджені вибухом великої кількости динаміту, підкладеного при в'їзді до гаражу, про що інформовано вже раніше.

Американські речники беруть також під увагу інші терористичні дії, які перевели на Заході групи, переважно проти амбасад та інших будинків Совєтського Союзу, як теж комуністичних держав. Недавно, як відомо, спалено до тла будинок совєтської летунської лінії „Аерофлот" в Мюнхені, Західня Німеччина, а також раніше траплялись випадки підпалів і підкладення бомб під подібні будинки.

Амбасадор З'єднаних Стейтів Америки до ОН Доналд МекГенрі заявив, що він, як голова американської делегації, відбув декілька приватних нарад з чинниками нюйоркської поліції і керівниками поодиноких відділів Еф-Бі-Ай, кажучи, що відтепер буде новий підхід до справ охорони майна і дипломатів інших держав. МекГенрі не бажав, однак, входити в подробиці випрацьованого спільного пляну. Він тільки підкреслив, що Еф-Бі-Ай і нюйоркська поліція приділять максимум уваги націоналістичній кубинській групі „Омега-7", яка веде гострий протикастрівський курс і поборює совєтські впливи в Кубі.

Заступник інспектора поліції Пітер Джей Пріціоза заявив кореспондентам, що раніше поліція мала до діла з більшими чи меншими групами демонстрантів, які обкидували приміщення місій зіпсованими яйцями і гнилими помідорами, а в крайній мірі баньками з червоною фарбою. Тепер, заявив речник поліції, деякі групи перейшли на серйозніші акції з підкладанням динаміту і саморобних бомб під ці ж будинки.

Закордонні дипломати, призначені до ОН, стверджують, однак, що нюйоркська поліція, помимо дефіциту в бюджеті, має добрий рекорд. На протязі 34-ох річного існування Головної Кватири ОН в Ню Йорку тут не виконано ні одного політичного атентату на закордонних дипломатів чи голів держав, які приїжджали сюди, дуже часто на генеральні сесії ОН. У цьому місті-велетні є 91 консулятів і 32,000 дипломатів з усього світу, які, не зважаючи на таку концентрацію дипломатів, не почуваються загроженими.

Найбільше праці мають поліціянти з 19-го поліційного дистрикту, у якому приміщуються 33 місії, включно із совєтською. Найбільше демонстрацій досі відбулося під совєтською і кубинською місіями і тому комішенер поліції Роберт Мек Гваєр заряди збільшення кількости поліціянтів 19-го дистрикту, щоб вони могли дати собі раду з охороною будинків і дипломатів, які живуть у цій околиці.

Совєтські цензори інтенсивно приготовляються до Олімпіяди

Москва. — Пресові агентства інформують, що не тільки спортовці, але також совєтські цензори і КГБ інтенсивно приготовляються до Олімпіяди. Василій Тєрєхов, речник „Главліта" (совєтське цензурне бюро) каже, що Совєтський Союз посилено приготовляється до боротьби з напливом небажаючої в СССР літератури, яка може продістатись до СССР у зв'язку з приїздом великої кількости спортовців і туристів літом 1980 р.

У своїй статті, опублікованій в одній із московських газет Тєрєхов вже обвинувачує „ворожі сили" на Заході у „злонамірені", а також натаврував розвідчі служби західніх держав, які, мовляв, хочуть використати спортові ігрища в Москві для перекинення на територію Совєтського Союзу великої кількости пропагандивної літератури з антисовєтським і антисоціялістичним змістом.

Тєрєхов повідомив, що на летовищах в Москві й інших містах, через які будуть приїжджати на Олімпіяду спортовці, туристи, закордонні кореспонденти та інші зацікавлені, будуть заінстальовані спеціяльні апарати, з допомогою яких урядовці і напевно агенти КГБ, — про яких Тєрєхов нічого не згадує у своїй статті, — будуть мати змогу слідити і, як він каже, „виявляти підривні антисовєтські матеріяли". Очевидно, представник „Главліта" не входить в подробиці і не виявляє совєтської „техніки", яка буде розміщена на летовищах.

У цій же статті стверджується, що вже сьогодні чужинці перевозять на територію СССР біля 1,500 екземплярів закордонної, мовляв, антисовєтської літератури, фільми та інші „шкідливі" матеріяли.

Японські комуністи помирились з СССР

Токіо, Японія. — Пресові агентства інформують, що японським комуністам до якоїсь міри вдалося наладнати „добросусідські" відносини з ЦК КПСС і злагіднити ворожнечу між проводами японської і совєтської комуністичних партій, яка тривала повних 15 років. Вислідом такої поновленої „дружби" між комуністами Японії і Совєтського Союзу можна вважати їхній спільний комунікат, який появився недавно у японській комуністичній газеті і газетах СССР із засудом Китайської Народної Республіки за її інвазію В'єтнаму в лютому-березні минулого року.

У ньому передачі з Москви японською мовою кажеться, що інвазію на В'єтнам виконали „китайські гегемоністи", з метою не

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Що нам принесе Новий Рік?

Під Новий Рік одні одним бажають „Щасливого Нового Року" і кожний бажає собі, щоб цей новий — з черги 1980 рік — „був кращий, як минулий", та „бодай не гірший".

У минулому році у світі не було війни, але не було й миру. Покращала ситуація на Близькому Сході завдяки не абиякій відвазі та політичній мудрості єгипетського президента Анвара сель-Садата, що рішився піти на сепаратний мир з Ізраїлем, якщо інші арабські держави стоятимуть далі на своїх максимальних позиціях, і завдяки президентові Картерові, який виявив надзвичайну терпеливість і впертість у своїх посередницьких зусиллях замирити Ізраїль з Єгиптом.

Зате несподівано виринув новий ворог миру в постаті середньосхідного Ірану, де до влади дійшли фанатичні мусулмани. Появилася на овиді загроза, що тепер, під кінець XX сторіччя воскресне середньовічний релігійний фанатизм, як рушійна сила нових воєн. Націоналістичні промови нового диктаторського володаря Ірану Аятоллі Хомейні довели до захоплення силою американської амбасади в Теграні і цілого її персоналу. Були антиамериканські заворушення в Пакістані, Туреччині, Бангладеші. Проте це були спалахи, які швидко минулися: мусулманський світ не прийняв теорії, що іслям має звернутися проти поступу, що його створив християнський Захід. Не треба було бути великим пророком, щоби передбачати, що в 1980-му році прийде упадок Хомейні.

Проте новим запальним пунктом у міжнародному світі став сусідній з Іраном, також мусулманський, Афганістан. Ведучи послідовно свою загарбницьку політику — експорту комуністичної революції, як засобу поярмлювання щораз нових країн і народів — совєти перевели збройну інвазію до Афганістану. Вони, совєти, рахували, що ніхто їм у цьому не противставиться, бо Афганістан безпосередньо межує з СССР, а ЗСА й європейський Захід віддалені на тисячі миль. Але Афганістан може стати для Совєтського Союзу тим, чим В'єтнам став для Америки: буде ковтати щораз дальші тисячі вояків і більйони долярів (рублів) — як кервніця без дна. Мусулманські повстанці-партизани, які ненавидять комунізм, заповідають, що вони проженуть совєтських вояків. Це довга, затяжна справа, але виходить, що Афганістан буде тим котлом у 1980-му році, в якому буде варитися громадянська війна, як можливий зародок дальших воєн.

Нас, українців, цікавить найбільше ситуація в Україні. Її визволення найтісніше пов'язане з відносинами в цілому Совєтському Союзі та в широкому світі, з тими подіями, які можуть довести до упадку російсько-комуністичної імперії. Покищо вона перебуває на вершині своєї потуги. Але правильно недавно у радіо-телевізійному інтерв'ю дорадник президента Картера для справ безпеки Збігнєв Бжезінський так схарактеризував СССР: „Совєтський Союз має велику мілітарну силу, зате він слабий у всіх інших аспектах". Збанкрутувала комуністична доктрина, коли СССР мусить щороку імпортувати збіжжя від капіталістичних країн, щоби рятувати себе від голоду. Збанкрутувала доктрина про злиття націй, бо хоч вона поламала деякі характери і залякала людей, терроризованих могутнім партійно-поліційним апаратом, проте ясно вже кожному, що не можна змести з лиця землі народів із прастарою історією і культурою. Теперішній рух спротиву в Україні був для нас чудом, яке нас здивувало і обрадувало. Але він був неминулий, логічний, оправданий, як реакція глибокого народу. Як далеко він піде в цьому новому році — один Господь знає. Але історичний і природний процес мусить довести до ще сильнішого відродження в Україні почуття національної гідности і гордости. Зовнішнім проявом цього є рідна мова. Ми мріємо про те, щоби на вулицях всіх міст в Україні, у крамницях, поїздах, трамваях лунала українська, а не російська мова.

Ми мріємо також про те, щоб вільні українські люди зрозуміли, що замало говорити патріотичні фрази. Любов до рідного народу мусить проявитися гоном до єдности, а не до вічного роз'єднування, внутрішніх сварок, конфліктів. Побажаймо собі, щоб здійснилася молитва: „Боже, нам єдність подай". Вірмо, що „буде краще" і працюймо для того „кращого".

Панас Феденко

ДУМКИ НА НОВИЙ РІК 1980

(3)

БОРОТЬБА ЗА ДУШУ НАРОДУ

Режим „Протофісу" в Україні 1918 р. створив вигідний ґрунт для комуністичної пропаганди. Ця пропаганда ширила в українських народних масах надії, що з Росії прийде „червона армія" і поможе прогнати „поміщиків, капіталістів". Ця пропаганда сіяла в українському народі недовір'я й ворожість до уряду й війська Української Народньої Республіки, що була відновлена 15-го листопада 1918 року. До російської червоної армії, що рушила в Україну в грудні 1918 року, прихильно поставилися отамани повстанських полків, які помогли знищити режим „Протофісу": Зелений, Григоріїв, Махно та інші. Деякі кадри армії, створені для короткому режиму Скоропадського, помандрували на Донщину, до війська „Юга России" ген. Денікіна.

Уряд УНРеспубліки не міг і думати про мобілізацію людности на оборону краю проти агресії „червоних" та „білих". Треба було зберегти хоч ті полки, що стояли твердо при ідеї української державности: Січові Стрільці, Запорізький корпус та інші. В цій ситуації втратили віру в успіх боротьби й ті діячі, що мали великі заслуги в добі Центральної Ради: М. Грушевський, В. Винниченко, Микола Шаповал. Вони виїхали за кордон у лютому-березні 1919 року.

С. Петлюра не похитнувся, він був певний, що незабаром народні маси вернуться до української ідеї і стануть на ворогів УНРеспубліки. Він гірко сприймав слова запаморочених ворожою пропагандою, що надіялися на „визвольників з півночі". Мовляв, — „Чого ти до мене причепився, як Петлюра до України?"

Незабаром, через грабунки й терор „червоних", знялася супротивна хвиля в Україні, і в народі прокинувся дух боротьби за право бути господарем у своїй хаті. Ті самі отамани повстанських ватаг, що вітали агресію червоної армії на Україну на початку 1919 року, обернули свою зброю проти окупантів: Зелений, Григоріїв та інші. Уряд УНР і Петлюра як Головний Отаман Армії здобували все більшу популярність і піддержку в народних масах України.

МІЖНАРОДНА СИТУАЦІЯ

Із історії боротьби народів за волю знаємо немало фактів, як тяжкі, криваві жертви не мали успіху і вороги запанували знову над підбитими країнами. Поляки пробували скинути російську владу двічі в XIX віці — 1830-1831 р. та 1863-1864 р., але не мали сили побороти окупанта і ніодна держава в світі не помогла польським патріотам.

Яка ж була міжнародна ситуація України від 1917 року? На Заході — уряд Австро-Угорщини трактував українських підданих „цісарю й короля" Габсбурга як своє майно, котрим можна було порядкувати по своїй волі. Тому Віденський уряд вирішив прилучити Галичину до запроєктованого „Польського королівства" в 1916 році. Не мав австро-угорський уряд ніяких симпатій до української державности над Дніпром, бо українська держава пізніше чи раніше взялась би до об'єднання всіх українських земель. Німецька імперія після упадку царського режиму в Росії уважала Україну за міст до Кавказу й Персії і не була заінтересована в зміцненні української незалежної державности.

Після руїни імперіялістичних плянів Німеччини й Австро-Угорщини в кінці 1918 року доля України та інших народів Центральної й Східньої Европи була в руках держав Антанти й Америки. В Лондоні, в Парижі й у Вашінгтоні уряди не хотіли й чути про „українських сепаратистів". „14 пунктів" президента Вілсона про самовизначення народів були призначені тільки для націй, що були під владою німецького та австро-угорського, але українцям цього права не визнано. Щодо народів бувшої Російської імперії, то тільки полякам і фінам дозволено бути самостійними. Всі інші народи мали б належати до майбутньої демократичної Росії. Тим часом Росія мала три диктаторські уряди: один у Москві на чолі з Леніном, на північному Кавказі під командою ген. Денікіна, і на сході за Волгою й за Уралом уряд „верховного правителя" адмірала Колчака.

На поміч війську ген. Денікіна, що воювало з російською Червоною армією, французький уряд послав своїх і грецьких солдатів, які висадилися в Одесі, в Миколаєві, в Очакові й Херсоні. Армія УНРеспубліки мала б, згідно з пляном, стати під французьку команду для спільного походу на Москву. Про право української народу на незалежність не було й мови.

Само собою, поміч Парижа й Лондону російським „білим" арміям мусіла ослабити збройні сили УНРеспубліки, бо довела до упадку дисципліни, до безнадійности й анархії. Велика заслуга Головного Отамана С. Петлюри була в той час, що він не втратив надії і кликав українців до дальшої боротьби за волю. Дійсно, вже в квітні 1919 р. над Дніпром почалися повстання народних мас проти так званих „визвольників з півночі".

Червона армія мусіла відступити. На поміч армії УНР, яку поповнювали нові вояки, прийшла з-за Збруча Українська Галицька Армія. 31 січня 1919 року Українське військо вступило в Київ.

ПОМИЛКОВА СТРАТЕГІЯ

Полковник Володимир Кедровський, головний державний інспектор Армії УНР, писав мені перед своєю смертю в Америці, що плян походу на Київ виробив влітї 1919 року полковник Микола Капустянський, і що він, Кедровський, противився здійсненню цього пляну. Кедровський вважав за вигідніше послати українське військо на південь, до Чорного моря, відкіль був би зв'язок зі світом. Також командири УГА були за похід на Одесу, але переміг плян Капустянського.

Війна з російською білою армією від середини жовтня 1919 р. застала українські збройні сили в дуже тяжкому стані. Епідемія тифу скосила тисячі українських вояків. Мільйони цивільної людности пожерла пошесть, бо не було ліків проти тифу.

Тому українські збройні сили, ідучи на Київ, мали втрати в боях з полками Червоної армії, що відступили від Чорного моря на північ.

(Продовження буде)

Ольга Кузьмович

МОВЧАЗНА БІЛЬШІСТЬ

Наша спільнота в загальному цікавиться так подіями українськими, як і неукраїнськими, а тому багаторазові закиди про те, що вона відстала й байдужа, не зовсім відповідає правді.

Коли тільки ви опинитеся в гурті українців середнього чи старшого віку, завважите, що неодмінно розмови йдуть про всі найновіші події в нашому середовищі, розпалюються пристрасті, критика і висловлюються поради, що і як треба зробити, щоб було краще. Але в більшості на тому кінчається. Та сама особа, що переконливо говорила зичливій групі принагідних слухачів, що треба було так і так заявити, так і так поступити, навіть не думає переводити в життя своїх, хоч і пристрасно раніше висловлюваних переконань. Коли приходить момент, де можна й треба сказати прилюдно те, що легко і переконливо говорилося у вузькому колі знайомих, наприклад, у барі, на вулиці чи в гостях — тоді вже немає поміж нами відважних. Звичайно, є чимало оправдань і вияснень такої мовчанки. Мовляв: „шкода нервів", „громадська робота не для мене, а для людей, що хочуть слави", і „так не переконаєте нікого", „мій голос нічого не поможе" і т. п.

Таким чином, більшість нашої спільноти живе постійно згідно з засадою „моя хата скраю"... і „будує Україну" в затишку приватних домів, часто при келішку та смачній страві.

А тим часом життя йде та йдуть події і ними керує вітальна, агресивна меншість, яка завжди і всюди є у перших рядах. Так ділється сьогодні в цілому світі — тож не може бути інакше і в нашому вузькому „світику". Не поможуть ніякі найкращі ідеї та ніякі запевнення, що більшість спільноти не одобрює поступовання агресивної меншости, як довго ця більшість не відкриє своїх уст. Пригадуються слова одного із наших активних громадян молодшого покоління: „Не можна, мовчки приглядаючись, мати вплив на хід подій". Так воно і є. Як будемо ми критикувати наше громадянське життя та його невідрадні прояви, коли стоїмо осторонь його або мовчки приглядаємось до нього? Чи причина цього є наша байдужість чи постійний страх, який у нас закорінений у підсвідомості, — не невідомо. Однак, кого чи чого ми можемо боятися? Таж живемо тепер, хвала Богові, у вільному світі, де обов'язують демократичні закони і свобода вислову. Отож маємо право і можливість всюди сказати, що думаємо і у свобідній дискусії переконувати інших про слушність своїх поглядів. Якщо ми не згідні з тим, яким шляхом іде наше громадське життя, то чому не висловлюємо і не скажемо того голосно?

Неподавно на сторінках „Ню Йорк Таймсу" була поміщена велика заява, підписана „мовчазними іранцями". Це ті, які зібралися, щоби заявити публічно, що вони не погоджуються з політикою і методами Хомейні та його загонистих прихильників. З подій останніх тижнів бачимо, що і американська мовчазна більшість позбулася своєї звичайної апатії, щоб висловити свій патріотизм та піддержку непопулярного президента. Значить є моменти, в яких навіть найбільше байдужі вважають себе оприлюдити, зайняти ясне становище.

Чи не прийшов уже і час, щоби на цілий частина української спільноти, яка досі ніколи не виступала відверто, об'єдналася та спільно і ясно заговорила у власних справах?

Володимир Барагура

СЛОВО НАД ТРУНОЮ СЛ. П. ПРОФ. МИХАЙЛА ЛИСОГОРА

(Помер у Ню Йорку 5-го грудня 1979 року)

Як самотньо і скромно провів майже все своє життя сл. п. проф. Михайло Лисогір, так самотньо й тихо відійшов Він у вічність.

Втратив рано свою молоду дружину, що геройською смертю померла на початку німецько-большевицької війни, заразившися під час піклування над бійцями Червоної армії, які попали в жорстокий німецький полон. Втративши самаритянського серця дружину і не мавши потомства, ні близької родини, проф. Лисогір жив самотньо. Але не жив для себе, а для громади, зокрема для молодого покоління, якому віддав труд свого життя, своє серце, свою любов, свої вчительські знання та свій педагогічний досвід.

У цій ролі педагога-вчителя я пізнав Його на посаді викладача української мови в гімназії „Рідна Школа" ім. Осипа Маковея в Яворові. До цієї праці готувався Він уже в Українському Тайному Університеті у Львові, закінчивши вповні студії у Познанському університеті. Хоч судилося мені знати Його коротко, всього один рік перед спалахом Другої світової війни, проте це знайомство залишило слід на ціле моє життя. Стрічався я з Ним службово в школі, бував у Його гостинній, привітній хаті, влаштованій із смаком в українському стилі.

Пізнав я Покійного, як чесну, скромну, працьовиту, громадську людину, що завжди йшла прямою дінією, відсуваючи набік особисті й родинні справи, а ставлячи на перше місце національно-громадські.

Ніколи не нарікав на долю, ніколи не завидував нікому, нікого не критикував боляче.

Свою педагогічно-навчальну працю продовжував проф. Лисогір на скитальщині в Німеччині й на поселенні в Америці. Був викладачем і директором Курсів Українознавства „Самопомочі" в Ню Йорку, включився в громадське життя, зокрема, як активний член і голова т-ва „Самопоміч" та т-ва „Дністер", 361-го Відділу УНС.

Свою велику, добірну бібліотеку з рідкісними виданнями віддав у користування Гарвардського Центру Українських Студій. До останньої хвилини життя, не зважаючи на похилий вік і зламаний клуб, проф. Лисогір часто можна було бачити на загально-українських імпрезах, на доповідях, концертах, зібраннях. Його прізвище зустрічалося поміж щедрими жертводавцями на народні цілі.

Вмер, залишивши по собі образ зразкової людини, прикладного християнина, вірного сина свого народу, що найкраще засвідчив свою участю у Визвольних змаганнях.

Ці слова над домовиною Покійного на останню Його дорогу до вічности я сказав від яворівського землячтва, від учительського збору яворівської гімназії й від редакційної колегії регіонального збірника „Яворівщина", якої Він був членом.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УКРАЇНСЬКИЙ АЛЬБОМ КАРТИН В. КУРИЛИКА

(С. Г.) Шанувальників покійного мистця Василя Курилика (1927-1977) напевно зрадіють на вістку, що на днях у продажу появиться українсько-англійсько - французько мовний альбом із 26 репродукціями картин мистця п. н. „Український піонер". Книжку видає „Музей Страстей Христових Василя Курилика" в Ніагара Фаллс, Онтаріо, Канада. Хоча мистець завжди маніфестував своє українське походження, його кільканадцять альбомів вийшли в різних мовах, найбільше, очевидно, в англійській, а в українській, чи пак українсько-англійсько-французькій тільки два: 1975 року той же самий музей видав книгу „Христові Страсті" із 160 повнокольоровими репродукціями картин-ілюстрацій до Євангелія євангеліста Матея (див. „Свобода" з 3-го липня 1975, і ін.) та заповіджена „Український піонер". Треба сподіватися, що альбом буде виданий з такою ж старанністю як „Христові Страсті" (його друкує та сама друкарня „Гармонії" в Торонто), і це буде естетичне доповнення збірки альбомів В. Курилика. Тільки шкода, що книжка появиться при кінці передріздвяного сезону (мабуть, наслідком перевантаження друкарні), а то був би справді цінний святочний подарунок.

Іванна Савицька

БОСОНІЖ ПО ЛЕМКІВСЬКИХ СТЕЖКАХ...

(ЛЕМКІВЩИНА ВЧОРА Й СЬОГОДНІ)

(4)

Та перед тим, як говорити про лемківське сучасне село, зупинюся коротко над Перемишлем, що був колись столицею цілого світу для тих, що ходили в Перемишлі до школи, здавали тодішні матури, дозрівали. Зелений Перемишль — найкраще місто наших зелених літ.

Я не буду зупинятися над описом цінних пам'яток. Зроблять це краще за мене справжні уроженці Перемишля, що їздять туди до рідних. Я поведу вас стрімкою Татарською вулицею на Високий Замок, наш перемиський Замок, сяду з вами на лавочку й розвішу уявний екран, на якому, мов уві сні, з'явиться колишня катедра, колишній Дівочий Інститут, Пикуличі, серцю дорогі, і славна вулиця Францішканська, місце студентських зідхань, де сплітались утаєні погляди перших невинних симпатій, і де, мов метелики-одноднівки, пливали любовні листи з однієї кишені в другу.

Ось, на екрані колишній Дівочий Інститут, найкраща тодішня школа, взірцевий на той час інтернат.

Немає вже більше нашого славного Інституту. Остались частково лиш мури, середина вже розібрана, перебудована зовсім. Та вхід до гімназії зберігся такий, як був. Дивіться добре на екран! Онде, в правому боці, стоїть терціянка Кася в чорній своїй уніформі, з в'язкою срібних ключів. Директорка Мелания Бердун насупила зову брови, проф. Роман Федевич і Гривнакова Марія журяться разом матурою — вони вже в засвітах давно...

Я біжу, роздивляючись скрізь, ловлю минуле по закутах, шукаю давніх слідів. Майже нічого з юности нашої не лишилося; лише сходи скриплять, як скрипіли колись, широкі, дубові сходи...

В гімназії залишилися кляси, але в них немає лавок, тільки ліжка, а там, де була каплиця, наша прекрасна каплиця — мистецький твір, грають тепер підлітки в пінґ-понґ.

Спортова площа якась маленька зробилась, все заросло, кругольні більше немає, немає в городі лавок і статуї Матері Божої вже не треба, бож для кого? Ті, що тут є, не розуміють зовсім, що таке травнева „маївка" в городі, біля Матері Божої.

Теніс-корти зовсім потріскані, горіхове дерево хтось безпощадно зломив, біжить ще стежка до студні й пахнуть там яблука дикі, не такі, як ті, що їх доглядав дбайливо директор Льоньо Бачинський.

Ні, ні, ви не дивіться більше на нашу колишню катедру, на нашу колишню красу, її тепер не можна впізнати. Сиплються мури звідусіль, одна суцільна руїна. Замість іконостасу — звичайна дикта стоїть, лежать під стіною дошки, лежать в катедрі роками, признаючі бути до ремонту. Все тут закурене, все занедбане. Залишились ще сповідальниці, в яких ми колись скидали тягар учнівських гріхів.

А шнури над рибальським човном комусь хотілося залотити. Яке безумство! Високо, високо над хмарами, де не сягнула рука, ще хрест, наш рідний хрест, видніє в жовто-блакитній авреолі!

І дзвін Павло так дуже жалібно дзвонить, так сумно дзвонить, наче з його душі хтось вирвав мосяжне серце, хтось вирвав йому життя.

Ось похід на наші Пикуличі. Йдуть священики, молодь і вірні, і безліч вінків соснини та й поліція на сильних конях, і крики, і удари, і зойк... Це на екрані уяви, бож стежка туди заросла, там стоїть висока могила, осамітнена зовсім, лише в'язку осінніх квітів поклала чиясь рука...

А вулиця Францішканська — немов зовсім не та — вузенька, бідненька, стара. Немає колишніх крамниць, що манили так очі, немає колишніх студентів, що плигали там за дівчатами.

Немає й отих інститутов, що, побравшись за руки, йшли слухняно на прохід під надзором чуйних настоятельок. Немає вже юности нашої, що гомоніла колись...

Та краще вже без екрану, краще просто заплющити очі й мовчки сидіти на лавці годину-дві, сидіти ось тут, на замку, втягати в серце пошум рідних дерев, щебет птахів, запах осінніх айстрів і тихий подув лагідного, рідного вітру і шелест листя. Краще мовчки отак...

ЛЕМКІВЩИНА СЬОГОДНІ

Топографія лемківських сіл змінилася не до пізнання. Немає вже хат-господарств критих соломою, із гніздами довгоногих бузьків, не видно наших оборогів. Одні хати погоріли в війну, другі — давно розібрані! Стоять тепер муровані одно і двоповерхові садиби, різною фарбою мальовані, безстилеві, тандитні.

Щезли безслідно колишні красені-перелази, старі кичерні з журавлями, призьби, селянський одяг і звичаї, оспівані наших піснями, і пісня на полі теж щезла... Прийшла на села електрика, водопроводи, підла, міська фантина (між нею джінси), широкі автостради для туристів, і болотисті дороги, кудою їздять фірманки, ходить у поле худоба, бігають-ганяють діти й табуни розгеганих гусей...

Зараз таки за Сяноком, у напрямі Березова, залізнична станція Дубрівка, моя залізнична станція, з якої я їхала до Перемишля здавати іспит до першої кляси гімназії.

Сипле густенький дощик, та я не зважаю на нього й, піднявши комір літнього, тонкого плаща, вискакую поспіхом з авта й біжу на станцію.

Ця сама почекальня, що й півстоліття назад, цей самий запах їдкого, гіркого диму і я, тримаючись батькової руки (гей би це було вчора), вдивляюсь в чорного смока, що дише, сопе й стогне, ще й іскрами сипле страшними. Це перший раз у житті я бачу поїзд...

І ніби відстань часу зовсім тепер не існує. Ті самі рейки, що були колись давно, чорні пагорби жужелі, яблінка-дичка, кущі посохлих порічок і залізничник у шапці (той самий, чи може не той), яка різниця! Тільки на дорозі вже не чекають на мене наші бундючі каштани, а таксівка. Їдемо повільно далі, але відстані так змаліли, що вже село Костарівці: майнула, мов блискавка. Пакошівка, і ми пиняємось в Юрівцях, біля старенької церкви при дорозі. Тут наче за марлею стоїть усміхається гостинний отець Копистянський, наш найближчий сусід.

Церковця всілася у землю, дивно якось змаліла і я заглядаю до нутра крізь вікно вікової захристії. Воно заслонене павутинною завісою. Онде висить кадильниця, видно дзвінки, в церковній шафі фелони і висить на одвірку орнат... Я відриваюсь від вікна і більше бачити не хочу ні церкви, ні тієї шафи.

За закрутом — напис при дорозі — „весь Ляліи", моє рідне село, і стрілка скрутити вправо. Дорога пільна-вузька, непригожа для авта. Виднілють копи ячмено і жовте стерня. Якісь незнайомі будинки, чужі обличчя, ні сліду від мого села. А де ж хата під бляхою дяка Івана Тильки і його голосистої Касі? А де ж Беркова хата й крамничка з хлочтям і нафтою? Де призьба старого Феда з вінками пахучих грибів? А де гайок, повний ожин і ліщини?

Ідемо далі дорогою, що зовсім розмокла від дощу, і влітаємо в пропадисту яму, повну болота. Штукар-водій (сам він лемко) рвучкими, цирковими вихилясами виривається чудом із ями, а поблизу стоїть в пустирях церковця, наче та сирота, моя церковця, спорохнявіла, згрибіла, бідна. Високі, крислаті липи обступили її віночком, мовчазні свідки лемківських, жорстоких кривд. Від плебанії, школи й сусідів не зістало ні сліду. Сад заріс, здичавів, простелився непрогландними джунглями. Декілька старих дерев так і дрімає увіч. І тільки білі стокротки й жовті маленькі зірками блимають очками в травах.

„Моя дерев'яна церковця" — вже не наша. Її замінили на костюлок, попрнбирали біло-червоними шарфами, а нашого Бога вигнали, і Він, Бог-Скиталець, пішов услід за людьми, пішов на Захід. В моїй лемківській церковці „Ойче Наш" мовлять тепер поляки.

„А штой ся ту колиси діяло, як ту колиси биво! Том дорогом преходили лемківскі весілля, гукали дружбове в капелюхах з перечками, співали дружечки в барвінкових віночках, і преграріялися свашки зо свататми. Фуркали коні над дебрами, і горіли колиси купальскі огні на тих горах.

(Продовження буде)

Різдвяним концертом в Ню Йорку вшановано пам'ять Митрополита Андрея Шептицького

У неділю, 23-го грудня 1979 р. відбувся в Ню Йорку заходом хору ім. Митрополита Андрея Шептицького Різдвяний концерт, присвячений св. п. Митрополита Андрея, патрона-покровителя цього хору.

Концерт відбувся у просторій авдиторії школи св. Юра, заповненій любителями музики, шанувальниками української культури.

Хором диригував проф. Роман Левицький, а сольові точки виконали сопрано Зірка Дерлиця, бас метрополітальної опери Андрій Добрянський, Рома Шуган — рецитація і Надя Богачевська — фортепіянове сольо. Вокалістам акомпаньювала Дозя Сиґіда.

На сцені, що її оформив маляр Тарас Шумилович, пишався на гуцульському килимі великий портрет Митрополита Андрея Шептицького, виконаний мистцем Володимиром Бачинським.

Концерт вшанував своєю присутністю Владика Василь Лостен, Владика Стемфорду, що його зібрані привітали рясними оплесками.

На вступі св. Юра парох о. д-р В. Ґавліч, ЧСВВ, виголосив змістовне слово, в якому подав факти з життя Слуги Божого Андрея великого нашого Митрополита, зупиняючись з особливою увагою над заходами Митрополита в справі з'єдинення наших Українських Церков.

Концерт розпочав хор ім. Митроп. Андрея Шептицького колядою „Бог Предвічний" — Ол. Кошиця. Опісля слідувала колядка Кирила Стеценка: „На Орданській річці" і „Нова радість стала", а відтак Василя Барвінського „Що то за предиво" зі сопрановим сольо — Зірки Дерлиці.

Наступною точкою програми був сольоспів сопрано Зірки Дерлиці, яка відспівала три твори Ігоря Соневицького, а саме: „Царю Небесний", „Під Твою Милість" і „Богородице Діво".

Твори ці вперше виконано на цьому концерті.

З черги було фортепіянове сольо 1-річної Надії Богачевської, яка відіграла ноктюрн C-sharp minor — Шопена і етюд G-minor — Московського. Її виступ був несподіванкою, згідно бо з програмою мав виступати її брат Андрій Богачевський, заавансований піяніст, який несподівано вночі перед концертом захворів, в наслідок чого його виступ не міг відбутися. На щастя на концерті була приявна його 11-річна сестра Надя, яка теж студіює фортепіян у престижевій музичній школі Мангатан Скул оф Мюзік і яка з природним чуттям відіграла згадані вище твори. Її поява і бездоганне виконання творів, нагороджено довготривалими оплесками у прихильними коментарями присутніх знавців фортепіянової музики під час перерви, яка наступила по її виступі.

Друга частина концерту розпочалася сольоспівом баса Андрія Добрянського, соліста Метрополітальної опери, який виконав нові, майже неспівані у нас речі: І. Біликовського — „Радуйся, радуй, Вкраїнська Мати", Тадея Купчинського — „Радуйтеся всі людіє" і „кант св. Димитрію оп. 191/3" Антона Рудницького.

Наступною точкою програми була рецитація уривків з творів Богдана Лепкого „Під ялинку", що її помистецьки виконала артистка драми Рома Шуган.

Відтак знову виступив хор ім. Митрополита Андрея Шептицького, який нову серію коляд розпочав прегарною „Не плач Рахиле" — Т. Купчинського/Лиська; сольо відспівав своїм могутнім голосом Андрій Добрянський.

За цим поплили дальші коляди, а саме чудова „Іде звізда чудна" — К. Стеценка, „Святі сиділи" також Стеценка і лемківська в обробці М. Гайворонського „Ой зашли, зашли з неба ангели", в якій солісткою виступила Сяна Качарай, сопрано.

Опісля на закінчення концерту хор відспівав безсмертного „Щедрика" — М. Леонтовича.

По концерті на заклик диригента хору, відбулась спільна знімка на сцені всіх виконавців концерту разом з Владикою Василем Лостеном, о. парохом д-ром В. Ґавлічом, диригентом Романом Левицьким і Управою хору.

Нав'язуючи до цього концерту треба підкреслити великий труд усіх, що причинилися до зорганізування його, передусім диригента проф. Романа Левицького, управи хору, хористів і солістів, які безкоштовно пожертвували свій талант і час.

В. Б.

Українці Олбанської округи відзначили Листопад і 100-ліття народин сл.п. С. Петлюри

Заходом Об'єднання українських ветеранів Олбанської округи, під протекторатом Окружного Комітету Відділів УККА відбулася 11-го листопада м.р. у залі Українського Клюбу в Коговзі святочна академія з приводу Листопадових Роковин і 100-ліття народин Голови Української Держави, сл.п. Симона Петлюри. Перед академією о. митрат В. Андрушків і о. Т. Гуманицький відправили Панахиду за сл.п. С. Петлюру та всіх поляглих Героїв за Волю України. Голова Окружного Комітету Відділів УККА, Я. Кушнір, відкрив академію та з'ясував велике історичне значення Листопадового Зриву. Колишній вояк УПА, Д. Хорват, прочитав програму Академії. Пластунка Христя Коновальчук продеклямувала поему „Листопад". Спільний мішаний хор під керівництвом Я. Кушніра проспівав „Гей у лузі", „Слава Героям", пізніше „Гей степами" і „За Рідний Край". Сумівка Христя Хорват продеклямувала поему Є. Маланюка „25-го травня 1926 р". Доповідь про Головного Отамана Військ УНР, сл.п. С. Петлюру, як людину, державного мужа, символу боротьби за українську самостійність і державність прочитав ветеран Армії УНР, І. Дурбак. Два накази сл.п. Петлюри до Армії УНР прочитав Д. Хорват. Мгр Т. Дурбак продеклямувала поему М. Щербака „Отаман Петлюра". Голова Об'єднання ветеранів, колишній вояк І. Української Дивізії УНА, В. Боднар, прочитав апель „Ми йдем у бій до перемоги". Голова Українського Клюбу в Коговзі, інж. Р. Ракочий, як господар, подякував усім виконавцям програми й численним гостям за участь, та підніс потребу плекати наші традиції боротьби за державність. Українським національним гимном закінчено Академію. Сцену відповідно оформив М. Крушельницький.

Пластова Станиця Олбанської округи відзначила Листопадові Роковини святочними сходинами в українській школі у Вотервліті 2-го листопада ц.р. Програму відкрив станичний інж. М. Герець, перевела виховниця мгр Дарія Якубович, що вивчила пластову молодь відповідних деклямацій і пісень. Пл.сен. І. Дурбак, листопадівець, виголосив листопадовий спомин з 1918 року. Відспівано пластовий та український національний гимни.

Об'єднання українських ветеранів Олбанської округи успішно продовжує традиції вояцьких вечерниць „Червоної Калини" для скріплення товариського життя. Дня 3-го листопада ц.р. відбулися в залі Українського Клюбу в Коговзі традиційні вояцькі вечерниці при звуках знаменитої оркестри „Дніпро" під керівництвом О. Строцького з Кліфтону. Наша відома гумористка, Іванна Климовська-Язичинська з Філядельфії виголосила три превеселі моногоги: про наше вояцтво, подорож з пригодами в Україні та про наші бенкети, що викликали загальну веселість, сальви сміху та довготривалі оплески. Михайло Павлів подарував з цієї нагоди власного виробу тризуб для прапора ветеранів. Численна публіка заповнила залю.

Н.Н.

ТВОРИ МИСТЦІВ...

(Закінчення зі стор. 1)

Твір Олександра Онуфрієва

Досі, — заявив у розмові з редакторами Ігор Цішкевич, — виставляли свої твори на Заході деякі „офіційні" мистці із Совєтського Союзу, хоч в СССР, особливо у поневолених Москвою країнах, віддавна існує цікаве неофіційне образотворче мистецтво, яке твориться поза рамками офіційного соцреалізму та солідаризується з багатьма мистецькими напрямками на Заході. Треба пам'ятати, — продовжував свою інформацію гість, — що мистецтво не тільки твориться в Москві чи Ленінграді, але також в Києві, Тбілісі, Вільнюсі й інших столицях республік СССР. Наприклад, один з дуже цікавих мистців в Україні — це львов'янин Іван Марчук, учень Романа Сельського. Досі він не мав жадного зв'язку з мистцями Заходу і ніодної особистої виставки, крім так званих „квартирних виставок", але не зважаючи на це, його твори відомі в Україні, а тепер будуть включені також у згадану виставку в Ню Йорку. Деякі мистці з України зуміли в 1975 р. зорганізувати свою виставку в Москві, діставши максимальний розголос з огляду на приявність там західніх кореспондентів. Участь у тій виставці брали: Володимир Стрельников з Одеси (тепер перебуває на Заході), М. Антонюк з Миколаєва, Гуменюк з Дніпропетровська, Басанець з Одеси, Макаренко, який тепер проживає у Прибалтиці та інші. Твори цієї групи пробили собі шлях на Захід і з цього скористали Володимир Стрельников і Антон Соломуха та зорганізували виставку під назвою „Мистецтво з України", яка досі успішно проходила у Мюнхені, в Лондоні і Парижі.

Згідно з інформацією Ігоря Цішкевича, в Ню Йорку будуть виставлені твори таких мистців з України: Руслана Макоїва, Віктора Маринюка, Андрія Антонюка, Валерія Басанця, Лідії Яструб, Володимира Цюпка, Валерія Хруща, Володимира Стрельникова, Станислава Ситчева, Олександра Онуфріїва, Н. Шаповаленко, Надії Гайдук, Володимира Наумця, І. Боднар, Антона Соломухи, Сергія Гега, Івана Марчука, Михайла Грицюка, Олега Волошина. Крім виставки організатори у заповідженому вечорі покажуть понад 500 прозірок — праць мистців з України.

Організатори показали редакторам багато позитивних відгуків-рецензій на виставки у згаданих країнах у німецькій, французькій, англійській і польській пресі. Також українська преса в Европі дуже позитивно оцінила праці українських мистців, назвавши ці виставки „зустріччю з творчістю Батьківщини". Крім того, деякі установи і приватні особи склали дуже поважні пожертви на влаштування виставок „Мистецтво з України" і організатори надіються, що українська громада у З'єднаних Стейтах Америки також щиро підтримає цю шляхетну ініціятиву організаторів, метою яких є запізнати широкий український, а також неукраїнський загал з творчістю тих українських мистців, яким Москва замкнула шлях у широкий світ мистецтва. Самозрозуміло, щоб зреалізувати цей широкий задум і провести виставки бодай у більших містах ЗСА і Канади потрібно значної суми грошей і зрозуміння української спільноти на американському континенті. Потрібно: перевезти 200 праць з Парижу до Ню Йорку, допомогти двом новоприбулим мистцям Антонові Соломусі і Володимиру Стрельникову переїхати з Европи до ЗСА, щоб належно приготовити виставку, а також інформувати громаду про стан українського мистецтва і культури в Україні та оплатити інші, зв'язані з виставками кошти.

Ціль виставки, — кажуть організатори, — є розголосити на Заході існування, поширення і розвиток вільної естетичної думки в образотворчому мистецтві в Україні. Очевидно, тверда постава неконформістів в Україні є можливою лише при повній підтримці української діяспори у вільному світі. Всі зусилля української еміґрації в цьому напрямку, є неоціненим вкладом в українську культуру, — заявив в кінці дуже цікавої розмови І. Цішкевич, у якій активну участь брав вже згадуваний мистець-скульптор Михайло Черешньовський.

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Зростають кадри українських лікарів

Численна громада українських лікарів на терені ЗСА збільшилася ще одним членом-лікарем д-ром Ігором Савчуком.

Д-р Ігор Савчук

Д-р Ігор Савчук, син Степана і Степанії народився 5-го жовтня 1952 року в Ню Йорку, де закінчив українську початкову школу при церкві св. Юра, а відтак середньої школи ім. Монс МкКленсі Меморіял в Ню Йорку, що в ній він був президентом Відділу Нешенел Онор Сосаєті та вибраний до групи „Гу іс Гу" американських середніх шкіл. По закінченні цієї школи в 1970 році, він розпочав студії з ділянки біології в Нюйоркському університеті, закінчивши їх дипломом „Кум Лявде" в 1974 році.

Від 1974 до 1976 років він був студентом медицини при університеті в Мехіко. Відтак продовжував медичні студії у Пенсильванійському медичному коледжі у Філядельфії одержавши тут в червні 1979 року диплом доктора медицини.

Тепер д-р Ігор є резидентом хірургії у шпиталі св. Вінцента в Ню Йорку, де спеціялізується в урології.

Уже від наймолодших літ д-р Ігор Савчук належав до Пласту, де був братчиком, впорядчиком, зв'язковим, членом Станичної Старшини та референтом тіло-виховання при Крайовій Пластовій Старшині. Він був теж активним у легкоатлетиці, організатором і змагуном різних спортових імпрез в Пласті та УСЦАК, в середній школі та в університеті в Ню Йорку. Тепер він є курінним старшого пластунського курення „Чорноморці".

Д-р Ігор Савчук є одружений з Александрою — донькою св.п. д-ра Сушка і п-ні Ірени. Дружина д-ра Ігоря є тепер асистентом-дослідником при Колюмбійському університеті в Ню Йорку.

Д-р Ігор є від 1966 року членом 204-го Відділу УН-Союзу в Ню Йорку, до якого вписали його батьки Степан і Степанія теж довголітні члени цього Відділу. Управа 204-го Відділу УН-Союзу ім. А. Гончаренка радіє гарними успіхами д-ра Ігоря Савчука та вітає його як свого довголітнього члена, бажаючи йому рівночасно якнайкращих успіхів у його професійній праці та кріпкого здоров'я разом з дружиною на їхньому новому життьовому шляху.

Василь Палідвор

Японські комуністи...

(Закінчення зі стор. 1)

допустити до замирення у світі і до мирних переговорів. В комунікаті підкреслюється, що Совєтський Союз дуже „затурбований" таким поступуванням Китаю, який в додатку пробує ще змонтувати бльок держав з підтримкою ЗСА і Японії, з наміром протиставитись „мирній політиці уряду Совєтського Союзу".

Політичні коментатори дещо здивовані, що в комунікаті ані словом не згадується про Курильські острови, які Москва вважає частиною совєтської території і за які йшли спори між японськими і совєтськими комуністами. Спір між Комуністичними партіями Японії і СССР розпочався в 1964 р., коли японці, зробивши чистку в Компартії, викинули з неї усіх тих членів, які були просовєтсько наставлені. Від того часу японська Комуністична партія намагалася вести „незалежну" політику, хоч провід цієї партії ніколи не скривав симпатій до китайців

Замість квітів на могилу нашого Дорогого Приятеля

бл. п. ІВАНА БОЙЦУНА

складаємо 100.00 долярів на Патріярший Фонд.

•

Високоповаженій Дружині і Родині, висловлюємо наше глибоке співчуття.

Д-р Юліян і Анна ПОЛІТИЛО з Родиною

В ПЕРШУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Дорогого БРАТА

бл. п.

АНДРІЯ ЗЕНОНА МИЦЬО

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА
за спокій Його душі

в неділю, 6 січня 1980 р., о год. 10-ій ранку
в церкві св. Володимира в Гемпстеді, Н. Й.

Просимо згадати в цей день Покійного у своїх молитвах.

Сестра — ЛЮБОМИРА ПАКОШ
з чоловіком ІВАНОМ
і дітьми БОГДАНОМ І ІРЦЕЮ

•

Замість квітів на могилу, складаю:
100 дол. .... на Фонд Волі України
50 дол. .... на хворих і інвалідів кол. вояків УПА
50 дол. .... на Фундацію Дослідження Лемківщини

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашої Дорогої і Незабутньої
БАБЦІ І ПРАБАБЦІ

бл. п.

КЛЯВДІЇ ГЛЯНЬКО

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в катедрі св. Володимира в Ню Йорку
при 160 В. 82-га вул.

у вівторок, 8 січня 1980 р., о год. 9-ій ранку
та в соборі св. Софії в Римі, Італія

Про молитви в цей день за душу Покійної просить —
КАМІЛЯ СМОРОДСЬКА з Родиною

В П'ЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
МУЖА І БАТЬКА

бл. п.

ІЛЯРІЯ ЧУЧМАНА

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в неділю, 13-го січня 1980 р., о год. 11:30 дня
в церкві св. о. Миколая у Філядельфії, Па.
при 24-ій і Попляр вул.

В смутку:

дружина — ІВАННА
донька — НАДІЯ
сини — ІГОР І ЛЕВ
синова — ЛІНДА

Східньо-Европейський Дослідний Інститут
ім. Вячеслава Липинського
у Філядельфії, Пенсильванія

оповитий глибокою жалобою і скорботою, повідомляє усе своє Членство, своїх Меценатів, Членів-Фундаторів та Членів-Спомагаючих і всю Громадскість, що дня 17-го листопада 1979 року згасла у Вінніпеґу, Канада

бл. п. проф.

ЄВГЕНІЯ ІЛЬЧИШИН

Спочила в Бозі велика Прихильниця Інституту, завжди була готова класти разом зі своїм Чоловіком, Достойним Паном Дмитром Ільчишином тривкі фундаменти під широкий розвиток нашого Інституту, як його велика Меценатка і Фундаторка.

•

Достойного Пана Мецената Дмитра Ільчишина просимо прийняти також тією дорогою наше сердечне співчуття та запевнення, що ми щиро ділимо з ним Його долю.

Дирекція СЕДІнституту

Пам'яті проф. інж. Макара Каплистого

Дня 5-го листопада м. р. у Філядельфії відійшов у Вічність син Соборної України св. п. Макар Каплистий, майор Армії Української Народної Республіки, інженер, професор УТГІ, а 10-го листопада відпровадили ми його тлінні останки до Бавнд Бруку, де на православному кладовищі св. Андрія спочив, хоча не на українській землі, але в рядах з його земляками, побратимами по зброї і товаришами праці. І не хочеться повірити, що вже немає між нами того, який на протязі свого життя засвідчив нам, а головно молодому поколінні, як слід кожному українцеві жити, як працювати для поневоленого, але нескореного українського народу.

Сл. п. інж. Макар Каплистий

Сл. п. Макар Каплистий народився 18-го січня 1896 року на хуторі Нова Іванівка, на Херсонщині в Україні. Після закінчення Одеського Военного Училища, з наказу він виїхав до І-го Камського Полку, на Західнім фронті, як старшина, де застала його революція 1917 року. В тому часі ішла велика кампанія над украї̈нізацією московської армії, у якій старшина Каплистий відограв неабияку ролю. В час Директорії Української Народної Республіки, сотник Макар Каплистий відзначився своєю відданістю українській військовій справі на українському фронті. Під кінець 1919 року, після катастрофальної ліквідації нормального українського фронту, сотник Каплистий разом з іншими подався у І-ий Зимовий Похід під проводом ген. Михайла Омеляновича Павленка, а в боях під Мясківкою, 4-го травня 1920 року був важко ранений. Сотника Каплистого нагороджено Орденом Залізного Хреста, Орденом Симона Петлюри та Воєнним Хрестом. Вже на еміграції його підвищено до ранги майора АрміїУНР. Та коли встоятись не було сили, під тиском переважаючого ворога, Макар Каплистий, разом з Армією змушений був податись на Захід, у Польщу, де попав до звісного смертоносного табору для полонених у Каліші.

У виду програної і втрати Української Держави, майор Каплистий рішився змінити кріс на книжку, здобути світське знання і ним послужити у майбутньому, промощуючи дорогу до кращого завтра України. Прямо втік з табору в Каліші і подався до сусідньої Чехо-Словаччини, де став студіювати в Українській Господарській Академії у Подєбрадах, на Агрономічно-Лісовому факультеті. Закінчив її у 1928 році, отримавши звання дипломованого інженера-агронома. З таким званням міг інж. Каплистий влаштуватися на працю у Чехо-Словаччині і забезпечити собі вигідне, достатнє життя. Та сталось щось іншого. Подєбрадська Академія випустила не лише фахівців, інженерів, але виховала інженерів, патріотів, для котрих любов до всього, що українське, до свого поневоленого народу, перевищувала заінтересування до вигідного, але непатріотичного життя. Тож 1930 року разом з іншими своїми товаришами він подався на Західню Україну, до Галиччини, яка перейшла під польську окупацію, щоби там послужити своєю працею. Зупинившись у Львові, він зразу включився в працю у системі існуючого там Т-ва „Сільський Господар", з рамени якого він обняв пост повітового інженера-агронома у Жовківщині, а переслідуваний польською шовіністичною владою, перенісся у Дрогобицький повіт. На протязі 1930-1939 років сл. п. проф. інж. М. Каплистий доконав великих змін у покращанні стану українського сільського господарства. У 1936 році одружився з п-ою Марією Козак, яка стала йому не тільки дружиною-товаришкою життя, але дуже допоміжною у його відповідальній праці.

Після приходу совєтської влади у 1939 році і окупування певної частини Західньої України, інж. М. Каплистий разом з іншими чільними нашими провідниками змушений був податись на Лемківщину, землі Західньої України, які після упадку Польщі перейшли під німецьку окупацію. Найперше розпочав там працю у Філії „Сільський Господар" у Сяноці, а в 1940 році назначено інж. М. Каплистого організаційним директором Т-ва „Сільський Господар" у Ярославі, яке стало фактично централею для усіх теренів з українським населенням під німецькою окупацією. Та і під тою окупацією українці не мали великого голосу і прав. Не можна було працювати в тих умовинах над кращим розвитком сільського господарства, над пляновою побудовою української економічної бази, а спрямувати усю увагу по цьому шляху, щоби в першу чергу рятувати українського селянина перед фізичним і матеріяльним знищенням окупанта. Тут довелось попрацювати і над тим, щоби освідомити тутешнього селянина та пригадати йому, хто він такий, збудити в ньому гордість українського походження, української приналежности. І мимо дуже невідрадних обставин, завдяки праці інж. Макара Каплистого і багатьох йому подібних колесо завернено! Лемківщина, хоча пізно, але пробудилася зі сну.

У 1941 році, після вибуху війни поміж Німеччиною і Совєтським Союзом і після окупування гітлерівською Німеччиною всієї Західньої України, інж. М. Каплистий повернувся до Львова, де разом із іншими йому подібними українськими фахівцями - патріотами, включився в працю над піднесенням стану сільського господарства, а радше над збереженням його перед знищенням контингентами. Він віддався культурно-освітній праці, організуючи з рамени Т-ва „Сільський Господар" і Хліборобської Палати фахові курси, випустивши ряд сільсько-господарських фахівців, потрібних для праці у терені.

Та не довго довелось тут сл. п. інж. М. Каплистому працювати. У 1944 році, коли німці опустили терени Західньої України, а їх місце зайняла совєтська влада, інж. М. Каплистий з родиною змушений був знову еміґрувати, але тим разом уже на постійно, виглядів бо на поворот не було. Зупинився у Німеччині, де по її розвалі, опинився разом з іншими еміґрантами під опікою американців у т. зв. ДП таборах, що ними завідували спершу УНРА, а опісля ІРО. У т[illegible]борах українцям стало де[illegible]ть можливо жити. У д[illegible]ких праця проходила так, ґейби існувала своя, на малу скалю, держава. У таборах були маси українців.

Перед усіми заіснували можливості на еміґрування у заокеанські країни на працю, серед інших, незнаних обставин. І для цього конечність вивчати мови окремих країн, перекваліфіковуватись чи докваліфіковуватись та переставлятись на інші фахи, на які були запотребування. І в зв'язку з тим у таборах праця у школах і курсах з різних ділянок знання. На велике щастя в тому часі переселився до Німеччини з Чехо-Словаччини професорський склад Українського Технічно Господарського Інституту з Подєбрад і отримав дозвіл від Американської окупаційної влади провадити Високошкільне авдиторне навчання. Осідок Інституту був у Реґенсбурзі і Мюнхені. Тому, що серед еміґрантів було багато високошкільної молоді, яка із-за воєнних обставин не змогла закінчити чи розпочати своїх студій, вона у великій мірі вписувалась на студії Інституту, бо на початку, той Інститут, а не інші німецькі високі школи мав право на навчання. Повелась праця організаційна, а з тим і викладова на Українській Високій Школі, з різними факультетами. І тут виказав багато організаційного хисту саме інж. М. Каплистий, якому багато сьогоднішніх інженерів може завдячувати закінчення своїх студій. Поза організаційною працею, допоміжною ректорові, інж. М. Каплистий став найперше лектором, а згодом і доцентом УТГІ так у Реґенсбурзі, як і у Мюнхені, а згодом і професором. При УТГІ існував Сектор Фахового Шкільництва, який провів велику працю по таборах ДП, організуючи там фахово школи і курси різних фахів, при утворених Делеґатурах УТГІ. І слід тут згадати невтомну працю так організаційного, як і навчального характеру професора Каплистого, який, мимо навантаження працею в Інституті, займався зорганізуванням кількох Середніх Фахових Шкіл і багатьох курсів при Делеґатурах УТГІ найперше у таборі Карльсфельд, біля Мюнхену, а останньо у таборі Мюнхен - Фрайман. Сповняв він функції директора, викладача, а згодом з рамени УТГІ і ЦПЕКЕ став головним інспектором усього українського фахового шкільництва у американській зоні Німеччини.

При кінці 1949 року проф. Каплистий переселився до ЗСА, найперше до Міннеаполісу, а згодом до стейту Пенсильванія, де у Філядельфії зразу включився в працю існуючого тут Товариства Українських Інженерів Америки, Відділ у Філядельфії. На протязі каденції 1958-59 очолив Управу Відділу, як голова. Саме йому Товариство завдячує зорганізування при Відділі Стипендійного Фонду, в якому головував він на протязі кількох років. Зі Стипендійного Фонду користали і користають не лише потребуючі студенти технічних наук, але і українська наука, як така.

Напередодні відходу на заслужену емеритуру подбав, щоб ми видали монументальний Збірник під наголовком: Крайове Господарське Товариство СГ за роки 1899-1944, будучи одним із ініціяторів, авторів, редакторів та великим меценатом того видання, в якому зібрана вся історія праці Т-ва СГ.

В особі сл. п. проф. Макара Каплистого попрощала українська громада людину, яка під час туземної подорожі кораблем по розбурханому морю свого літнього життя не закопала, а стократно помножила Богом дані їй таланти. І оце причалив корабель до остаточної пристані Вічности, де висів з нього релігійний, соборник, для якого екуменізм за життя ще стану[illegible] дійсністю, оборонець правди, ворог облуди і неправди, люблячий син України, щоби від Справедливого Судді, Творця Неба і Землі отримати заслужений Вінець Праведника, щоби увійти у приготоване для нього Отцем Небесним Небесне Царство.

Цих кілька рядків нехай будуть китицею нев'янучих квітів на могилу мого Незабутнього друга-сеньйора і довголітнього приятеля, з яким я мав велике щастя зустрітись під час еміґраційної мандрівки, з яким мене лучила співпраця у системі фахового шкільництва в таборах ДП у Німеччині, з яким довелось нам відновлювати Товариство Українських Інженерів у Мюнхені та остаточно співпрацювати вже за океаном, у Америці в ТУІА у Філядельфії. І хоча проф. сл. п. інж. Макар Каплистий вмер то він житиме вічно у пам'яті і серцях тих усіх, які його знали і з ним працювали. Він теж житиме в пам'яті молодшого українського покоління, для якого так багато корисного вчинив, щоб приготовити краще завтра, залишаючи неписаний заповіт йти його шляхетною дорогою життя!

Інж. Евстахій Филипович

У соті роковини С. Петлюри в Чікаґо

Ансамбль Бандуристів ОДУМ-у на сотих роковинах С. Петлюри. Дир. Євгенія Косогор

Хор „Дніпро" на сотих роковинах С. Петлюри. Дир. Ярослав Стефанюк

Вокальне тріо православної парафії св. Андрія на сотих роковинах С. Петлюри

Стараннями Відділу УККА в Чікаґо, у неділю, 25-го листопада м. р., у цьому місті відбулося відзначення сотих роковин народження найбільшого Сина українського народу останнього століття Симона Петлюри. Академія відбулася в авдиторії школи Шопена, де голова Відділу УККА д-р М. Харкевич прочитав коротке святочне вступне слово.

Першою точкою програми був „Поклін Отаманові", з почесною стійкою перед його портретом членів організацій молоді ОДУМ-у, Пласту та СУМ-А із прапорами та віршем „Пам'яті С. Петлюри", що його прочитала Галина Левуть. У програмі виступили дві мистецькі одиниці передмістя Чікаго: хор „Дніпро" осередку ООЧСУ і СУМ-А з Палатайну, під диригентурою Ярослава Стефанюка і жіноче вокальне тріо з православної парафії св. Андрія в Аддісоні. З Чікаго виступив ансамбль бандуристів ОДУМ-у під керівництвом Євгенії Косогор.

Доповідь прочитав ред. Любомир Рихтицький. Він представив величну постать Симона Петлюри і його візію. Доповідач проаналізував і порівнював моменти історичних подій. Л. Рихтицький ствердив, що в роках визвольної боротьби доби С. Петлюри українська маса та провідна інтелігенція не зрозуміли і не скористали з можливостей того історичного моменту і не впізнали величі державного провідника Симона Петлюри. „На превеликий жаль, ми не знали Петлюри за його життя і навіть сьогодні... ми не оцінюємо як слід його політичного потенціялу і його політичного заповіту", ствердив Рихтицький. Хоч від Мазепи до Петлюри пройшло 200 років, „...так сталося, що у хвилині, коли Україні прийшлося розгорнути широко крила і злетіти до висот свободи, незалежности та власного державного життя, наші народні маси залишилися пасивними, а наша провідна верства заплуталась безнадійно і тенетах чужої нам ідейно та духово ідеології, не віднайшовши ані себе, ані свого історичного призначення, ані навіть прикладу Симона Петлюри і його праці" Доповідач твердив, що ми часто називаємо істрію великою учителькою життя, однак ми не є дуже добрими учнями.

Л. Рихтицький підкреслив, що Симон Петлюра писав, що наш нарід треба перевиховати, що нам треба навчитися слухати своїх провідників, керуватися знанням нашої інтеліґенції — і що нашій інтеліґенції вже найвищий час почати давати позитивний приклад всьому народові. Доповідачі звичайно підкреслюють військові заслуги С. Петлюри, не підкреслюючи достатньо його політичну державно-творчу працю. Тут доповідач звернув увагу і на політичне значення дій і думок С. Петлюри. „Симон Петлюри завжди говорив, що рішатиме той, хто триматиме міцніше зброю в руці. Глядім, щоб цю зброю тримали ми і у світлі цієї відповідальности забудьмо за наші дрібні внутрішні непорозуміння, а навпаки, об'єднані однією великою візією, однією великою ідеєю, в якій вміщаються всі наші політичні думки і погляди — сьогодні, у це велике свято великого українського патріота, воїна і державника, схилім голови над його передчасною могилою, перед символом його історичної жертви і його історичної величі — і виконаймо його політичний і національний заповіт". Цими словами ред. Рихтицький закінчив святочну доповідь.

На цьому святі в залі було приблизно 250 осіб. Для Чікаго це є менш ніж скромна кількість людей. Тут були колишні вояки з 1918-го року, ветерани часів Другої світової війни, рідня учасників програми та один священик з католицької парафії о. М. Бутринський.

У 1979 році в Чікаґо, як і по інших містах, святкували різні ювілеї, роковини, робили многолюдні з'їзди та здвиги і бенкети... преса не вспівала про них згадувати. Врешті, майже при кінці року, після відзначення всіх і вся, на календарі імпрез Відділу УККА знайшлася відкрита дата для Симона Петлюри — в соті роковини його народження.

Хоча свято було скромне, за труд і працю вкладену для відзначення роковин С. Петлюри належить признання Українському Міжкомбатантському Комітетові в Чікаґо. Признання також належиться учасникам і виконавцям та сумлінним громадянам, що прийшли вшанувати найбільшого сина українського народу цього століття.

Нам треба шанувати своїх окремих парафіяльних, організаційних і партійних керівників, але Симон Петлюра не був тільки журналістом, публіцистом, політиком чи тільки вояком, він був найбільшим українським державним мужем нової доби. С. Петлюрі належалися багато більші відзначення в соті роковини його народження, ніж українська спільнота у вільному світі йому дала.

Ол. Пошиваник

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ПИЛИП НАГАН, член УНС Відд. 433 ім. Івана Мазепи у Вест Айсліп, Н. Й., помер 7 листопада 1979 р. на 80-му р. життя. Нар. 1899 р. в с. Стріївка, Збараж, Україна; членом УНС став у 1949 р. Залишив у смутку сестру і брата в Україні. Похорон відбувся 10 листопада 1979 р. на цвинтарі Норт Бабилон, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Іванна Завируха, секр.

МИКОЛА КІЗИМА, член УНС Відд. 457 Т-ва Культура в Ню Йорку, помер 7 листопада 1979 р. на 72-му р. життя. Нар. 1907 р.; членом УНС став у 1952 р. Залишив у смутку дружину Марію і дочки: Стефанію і Галю та сина Любка. Похорон відбувся 12 листопада ц. р. на цвинтарі св. Духа, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Надія Литвиненко, секр.

ВАСИЛЬ ГОЛОВАТИЙ, член УНС Відд. 76 св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., помер 3 грудня 1979 р. на 75-му р. життя. Нар. 1904 р. у Станиславові, Україна; членом УНС став у 1966 р. Залишив у смутку Родину і приятелів. Похорон відбувся 6 грудня 1979 р. на цвинтарі Голлівуд в Юніон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Юлія Демчук, секр.

ОЛЬГА КЛИМКО, членка УНС Відд. 27 Т-ва Орлик в Нюарку, померла 30 серпня 1979 р. на 83-му р. життя. Нар. 1896 р. в с. Дібще, пов. Бережани; членкою УНС стала у 1949 р. Залишила у смутку дочку Ірену, сина Любомира, 4 внуків і одну правнучку. Похорон відбувся 4-го вересня 1979 р. на цвинтарі Кальварія в Лонг Айленд Сиґі, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Л. Олесницька, секр.

ІЛЛЯ КУРОПАСЬ, член УНС Відд. 220 свв. Петра і Павла, помер 24 листопада 1979 р. на 84-му р. життя. Нар. 1896 р. в Україні; членом УНС став 1933 р. Залишив у смутку дружину Катерину, сина Стенлі, дочку Гелен і 4 внуків. Похорон відбувся 28 листопада 1979 р. на цвинтарі Резурекшен в Джастіс, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Едвін Блідий, секр.

ІРЕНА ІВАНИШИН, членка УНС Відд. 328 Т-ва Просвіта в Клівленді, померла 9-го листопада 1979 р. на 67-му році життя. Нар. 1912 р. в Україні; членкою УНС стала у 1962 р. Залишила у смутку чоловіка Мирослава та дочку Марію. Похорон відбувся 13 листопада 1979 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Парма, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Богдан Ковч, секр.

СТЕПАН УРБАН, член УНС Відд. 413 ім. Ольги Басараб в Юніон, Н. Дж., помер 22 листопада 1979 р. на 61-му р. життя. Нар. 1918 р. в Нюарку, Н. Дж.; членом УНС став 1939 р. Залишив у смутку дружину Ґертруду, дочку Шілі, матір Катерину і брата Адольфа. Похорон відбувся 24 листопада 1979 р. на цвинтарі Рестланд Меморіял Парк в Іст Гановер, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Мері Ц. Фера, секр.

ІВАН БОЙЦУН, член УНС Відд. 245 Т-ва Запорозька Січ в Трентон, Н. Дж., помер 30 листопада на 66-му р. життя. Нар. 1913 р. в Гологорах, Івано - Франківська обл.; членом УНС став у 1949 р. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Анню, 2 внуків, братів Михайла і Романа, дві сестри: Стефанію і Марію і ближчу та дальшу родину на еміґрації і в Україні. Похорон відбувся 4 грудня 1979 р. на цвинтарі св. Марії в Трентон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Мих. Мартиненко, секр.

• РОЗШУКИ •

ПОШУКУЮ ОСОБУ,
що хотіла б їхати спільним автом до Маямі, Фльорида, 7-го січня 1980 року.
Тел.: (212) 846-8359

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 13-го СІЧНЯ 1980 р.

БАЛТІМОР, Мд. Річні збори Б-ва Пресв. Тройці 320-ий Відд., о год. 2-ій по пол., в УНДомі при 3101 O'Donnell St. На порядку: звіти Управи, К. Комісії та вибір нової Управи на 1980 р. і інші важні справи. Якщо на означений час не явиться приписана статутом кількість членів, збори відбудуться на півгодини пізніше, без огляду на скількість присутніх. — П. Фенцак, гол., Ів. Малко, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го СІЧНЯ 1980 р.

ЧЕСТЕР, Па. Річні Збори Б-ва св. Арх. Михаїла 352-ий Відд., о год. 12-ій вполудне, в залі Українського Католицького Клюбу при 2-ій та Турльов вул. Проситься про численну участь. — Управа.

НЕДІЛЯ, 20-го СІЧНЯ 1980 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори Т-ва Запорожська Січ 367 Відд., о год. 1:30 по пол. в кафетерії церкви св. Йосафата. Проситься чл. прибути, бо є важні справи і вибір управи на 1980 р. — П. Дзюба, гол., М. Липак, кас., В. Попович, секр.